

SÈRIE 1

OPCIÓ A

Exercici 1. Text del Memorial de Greuges

Per a totes les preguntes:

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aportï, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 6, 7, 9, 10, 27 i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.2., 2.4. i 2.5. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 1.4., 2.1., 3.1., 4.1., 4.2. i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 4 (*El catalanisme polític: precedents, aparició i evolució*) i a l'apartat primer del punt 3 (*Restauració: evolució política, social, econòmica i demogràfica*) del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la següent manera:

1) 1 punt

L'alumnat ha d'identificar el Memorial de Greuges com un dels textos fonamentals del primer catalanisme polític, en el qual, per primera vegada, el naixent catalanisme –amb el suport dels sectors representatius de la societat civil catalana- feia arribar algunes de les seves reivindicacions al rei d'Espanya, Alfons XII (0,25 punts). L'alumnat ha de diferenciar clarament els greuges exposats: descentralització administrativa, reivindicació de la llengua catalana, proteccionisme econòmic, defensa del dret civil (0,50 punts). Finalment, haurà de situar el context històric de l'aparició del catalanisme polític de finals del segle XIX en el marc de l'Espanya de la Restauració (0,25 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat haurà d'explicar la reivindicació descentralitzadora que traspua el document: una nova organització políticoterritorial d'Espanya de caràcter descentralitzat que els autors del Memorial de Greuges no pensaven limitar de manera exclusiva a Catalunya i que entroncava amb l'organització federativa de l'antiga Corona Catalanoaragonesa (0,75 punts). El corrector valorarà molt positivament que l'alumnat esmenti altres documents del primer catalanisme polític relacionats amb el *Memorial de Greuges*, com ara les *Bases de Manresa* i/o el *Missatge a la Reina Regent*. A la segona part de la pregunta, l'alumnat ha d'identificar Valentí Almirall, el principal ponent del *Memorial*, com un dels ideòlegs més destacats del primer catalanisme. Es valorarà que remarqui l'evolució d'Almirall des del republicanisme federal intransigent fins al catalanisme i que posi de manifest els trets fonamentals del seu pensament polític: laic, democràtic i progressista. Així mateix, també es valorarà molt positivament que s'esmenti la seva obra política més important, *Lo Catalanisme*, 1886, o que citi fets com ara la fundació del "Diari Català" o la fundació de l'associacionisme polític catalanista, amb el Centre Català el 1882 (0,75 punts).

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'explicar el redreçament cultural de Catalunya, fent referència a la Renaixença i al procés de recuperació de la llengua catalana i els inicis del catalanisme polític fins al 1901 (0,50 punts). L'alumnat haurà d'esmentar alguns aspectes com ara el llegat del republicanisme federal, l'aparició de portaveus, com ara "La Renaixença" i "La Veu de Catalunya"; la fundació d'entitats arreu de Catalunya, com el Centre Català, la Lliga de Catalunya, la Unió Catalanista, entre d'altres; alguns episodis rellevants, com el Memorial de Greuges, el Missatge a la Reina Regent, l'Exposició Universal de Barcelona, la campanya contra el Codi Civil, les Bases de Manresa, l'impacte de la guerra hispanoamericana, la divisió de la Unió Catalanista i la fundació de la Lliga Regionalista el 1901 (1 punt). El corrector valorarà positivament que l'alumnat esmenti i situï correctament alguns dels

protagonistes del primer catalanisme polític, com Valentí Almirall, Àngel Guimerà, Torras i Bages, Prat de la Riba, entre d'altres (0.50 punts). Així mateix, tindrà en compte que l'alumnat hagi esmentat que abans de 1901 el catalanisme, llevat d'alguna provatura ocasional, no va prendre part activa en les eleccions que es convocaven i que era un moviment molt limitat a les classes mitjanes (0.50 punts).

Exercici 2.

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 15 i 28 que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 3.2 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 2.1, 2.2, 2.3, 3.3, 3.6, i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció del currículum *El franquisme (1939-1975)*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) (1 punt)

L'alumnat ha de descriure les dades de la sèrie estadística de la població activa catalana, tot destacant principalment que l'any 1940, tot just finalitzada la Guerra Civil espanyola la població activa del sector secundari era molt inferior a la de 1930 (0,5 punts) i situar-les en el context històric de la postguerra (0,5 punts).

2) (1,5 punts)

L'alumnat ha de relacionar les conseqüències de la Guerra Civil espanyola amb la caiguda de la població activa del sector secundari en la postguerra. En primer lloc, hauria de destacar la destrucció física d'infraestructures de transport (vies de tren, ports, ponts, etc) i de les fàbriques com a conseqüència directa de la guerra (0,5 punts). També és important que assenyali les repercussions de la guerra a nivell demogràfic, el gran nombre de morts i ferits, així com de presos i d'exiliats que va suposar, amb la conseqüent pèrdua de població activa (0,5 punts). Finalment hauria de relacionar la pèrdua de pes específic de la indústria, com a conseqüència de la destrucció generada per la guerra, amb la caiguda de la població activa del sector secundari en els anys de la postguerra (0,5 punts).

3) (2,5 punts)

L'alumnat ha d'exposar les línies generals de l'evolució econòmica durant la postguerra (1939-1959), tot citant, en primer lloc, els efectes demogràfics i els danys que la Guerra Civil havia causat, amb una caiguda de la producció; a continuació cal explicar que els primers anys de la postguerra es van caracteritzar per una disminució dels intercanvis comercials amb l'estranger, tant de les exportacions com de les importacions de matèries primeres, una davallada general de la riquesa del país i del poder adquisitiu de la majoria de la població (0,5 punts). En aquest sentit es valorarà que és faci referència a les dures condicions de vida de la majoria de la població durant aquests anys, que es reflecteix en els baixos salaris, la deficient alimentació i el dèficit d'habitatges dignes (0,5 punts). A continuació ha d'explicar la política econòmica del govern franquista durant aquests anys, caracteritzada per l'autarquia, el proteccionisme i el dirigisme econòmic, i pot citar mesures com la creació de l'*Instituto Nacional de Industria (INI)* i el fixament del preu de venda de productes agraris; així com l'escassetat de la producció i que aquesta política van portar al racionament i a l'aparició de l'estraperlo. Finalment, caldrà que exposi les causes de l'esgotament del model econòmic autàrquic: problemes de l'agricultura i de la indústria, la corrupció, el creixement de la inflació, entre d'altres, que donaran pas al Pla d'Estabilització (0,5 punts). Per altra banda, l'alumnat ha d'explicar la política social, tot referint-se a la gairebé nul·la conflictivitat social com a conseqüència de la repressió, a la prohibició del dret de vaga, dels sindicats obrers i la creació del sindicat vertical (*Central Nacional Sindicalista*, CNS). L'alumnat també ha de comentar les principals característiques de la societat espanyola d'aquella època, com són la repressió que va exercir el règim franquista en els àmbits, tant en el social com en el cultural, amb instruments com la censura, la manca de llibertats, el pes de la religió i de la moral catòliques, la influència social de l'Església, i el pes de les institucions polítiques del règim i de l'Exèrcit, entre d'altres. (1 punt).

OPCIÓ B

Exercici 1.

Text de la Declaració de la Junta Democràtica de España, 1974

Per a totes les preguntes:

Les puntuacions parcials són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11, 17, 19, 20 i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 4.3, 4.4, 4.5 i amb els de continguts procedimentals 1.1, 1.4, 2.1, 2.2, 3.1, 4.1, 4.2, 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 (El franquisme. 1939-1975) del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la següent manera:

1) 1 punt

Cal que l'alumnat faci un petit resum sobre les reivindicacions del text sense tornar-lo a reproduir demostrant que és capaç de sintetitzar i extreure les idees més importants (0'5 punts) i situar-lo en el context històric de la crisi del règim franquista (0'5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat haurà d'explicar quins partits i associacions van impulsar la creació d'aquesta Plataforma, sobretot el PCE de Santiago Carrillo, també hi van participar el Partit del Treball, els carlistes dirigits per Carles Hug, el Partit Socialista Popular de Tierno Galván i les Comissions Obreres, a més de diverses personalitats, i esmentar l'absència del PSOE, destacant l'evolució ideològica que dels partits polítics en els últims anys del franquisme (0'5 punts). S'haurà d'explicar la proposta de reformes que el PCE assumia – l'*eurocomunisme* –; la reorganització del PSOE a Suresnes el 1974 i la reorganització dels partits nacionalistes i del socialisme democràtic a Catalunya (1 punt).

3) 2'5 punts

L'alumnat haurà d'explicar la creixent conflictivitat laboral dels anys setanta i les protestes dels estudiants universitaris destacant la fundació l'any 1966 del Sindicat Democràtic d'Estudiants. També haurà d'esmentar els partits polítics i sindicats, com el PCE, el PSUC, les CCOO, el PSOE, la UGT, la CNT, la USO; els partits nacionalistes i la seva reorganització, com la CDC, la UDC i el PNB (1 punt). Es valorarà que es citin els noms dels principals dirigents polítics i sindicals i una explicació sobre la ideologia dels partits, més que la simple enumeració de les forces polítiques (0,75 punts). Es valorarà positivament que l'alumnat expliqui la resistència cultural dels primers anys del franquisme, els fets del Palau de la Música, la Caputxinada o l'Assemblea de Catalunya, entre d'altres (0,75 punts)

Exercici 2

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11 i 12, que es corresponen amb els apartats 3.1 i 3.2 dels continguts de fets i conceptes.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de descriure les dades, tot destacant a la gran quantitat de vagues i de vaguistes que hi va haver durant aquests anys i la seva evolució durant el període (0,5 punts). També haurà de situar les dades en el context de la Primera Guerra Mundial, en la qual Espanya es va mantenir neutral (0,5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'explicar que durant la Primera Guerra Mundial Espanya exportava molts productes, però l'increment de les exportacions va provocar un gran augment dels preus, per la qual cosa els exportadors en van sortir molt beneficiats, mentre que els sectors populars van empitjorar les seves condicions de vida (0,5 punts). A continuació, l'alumnat ha d'explicar els aspectes socials de la crisi de 1917, la vaga general revolucionària i la posterior vaga de la Canadenca (0,5 punts) i els fets coneguts amb el nom de *pistolerisme* que afectaren especialment a la societat catalana fins al 1923 (0,5 punts).

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'explicar l'evolució del moviment obrer durant l'últim terç del segle XIX. Quant el desenvolupament del anarquisme es valorarà positivament que expliqui que els llibertaris es dividiren en dues tendències: els partidaris de l'acció sindical i els que preferien les accions violentes. Aquests van ser els responsables del terrorisme anarquista de finals del segle XIX que va afectar especialment a Barcelona, com l'atemptat contra el general Martínez Campos, l'atemptat del Liceu o el del carrer de Canvis Nous (1 punt); l'evolució del socialisme i el naixement del PSOE i de la UGT (0,5 punts). A continuació, l'alumnat haurà d'explicar els fets més destacats del moviment obrer durant els primers anys del segle XX, les conseqüències de la Setmana Tràgica o la fundació de la CNT, entre d'altres (1 punt).

SÈRIE 3**OPCIÓ A****Exercici 1.** Text dels *Principios del Movimiento Nacional* (17 maig de 1958)

Per a totes les preguntes:

Les puntuacions parcials són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 14, 15 i 28 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 3. i 3.2 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.3, 3.5, 3.6, 4.2 i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció del currículum *El franquisme (1939-1975)*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de resumir les idees principals del text, en primer lloc caldria esmentar que es tracta d'una de les lleis fonamentals del franquisme i que en ella s'enumeren els principis o fonaments del *Movimiento Nacional*, que es defineix en el preàmbul. Entre els principis cal destacar la unitat d'Espanya, el pes de l'Església Catòlica en el règim i la subordinació de les persones al concepte de nació. D'altra banda, cal que l'alumnat situï el text en el context històric del final de la primera etapa del franquisme (1939-1959).

2) 1'5 punts

L'alumnat ha d'explicar que el *Movimiento Nacional* era una organització que agrupava tots els partidaris del règim franquista, i establia un sistema polític de partit únic (0,5 punts). També ha d'explicar que les *Leyes Fundamentales* eren les grans lleis en què es basava el règim franquista i suposaven els seus fonaments jurídics i ideològics. Es valorarà molt positivament que l'alumne/a en citi algunes, com el *Fuero del Trabajo* (1938), el *Fuero de los Españoles* (1945), la mateixa *Ley de sucesión a la jefatura del Estado* (1947) i la *Ley de principios fundamentales del Movimiento Nacional* (1958). Finalment, l'alumnat ha de contestar que en la *Ley de Sucesión* es va establir que Espanya que era un Estat catòlic, social i representatiu que es constituïa en regne, atorgava a Franco el poder vitalici i deixava a les seves mans el nomenament del seu successor, que ho seria a títol de rei.

3) 2'5 punts

L'alumnat ha d'exposar el tema de l'evolució política d'Espanya des de 1939 a 1959. En primer lloc ha d'explicar els fonaments i les característiques del règim franquista, que ja es van iniciar durant la Guerra Civil, tot definint el sistema polític del franquisme com una Dictadura. Cal destacar que en aquest no hi havia divisió de poders (característica dels sistemes democràtics), sinó una concentració de poder en mans de Franco (*Caudillo*), donat que era cap d'estat, cap de govern, cap del *Movimiento Nacional* i generalíssim dels exèrcits. En aquesta sistema el poder executiu en mans de Franco predominava sobre el legislatiu i el judicial. També ha d'explicar que hi havia un únic partit polític permès, la *Falange Española Tradicionalista y de las JONS*, una única organització sindical, l'*Organización Sindical Española*. Cal que s'esmenti el suport que el règim de Franco va rebre de l'Església Catòlica, amb fets com el Concordat de 1953 i algunes de les anomenades lleis fonamentals del franquisme, com el *Fuero de los Españoles* (1945) i la *Ley de principios fundamentales del Movimiento Nacional* (1958). També cal que l'alumnat expliqui l'evolució de les relacions internacionals del règim franquista entre 1939 i 1959. Hauria d'explicar que en una primera fase, que coincidiria amb la Segona Guerra Mundial, el règim de Franco va ser clarament partidari de l'Alemanya nazi i de l'Itàlia feixista, i Espanya va passar de declarar-se "neutral" a considerar-se "no bel·ligerant"; va ajudar els països de l'Eix amb l'enviament de la Divisió Blava al front oriental (la URSS) i amb el subministrament matèries primeres a Alemanya. Finalitzada la Segona Guerra Mundial, el règim de Franco va viure uns anys d'aïllament internacional, i hauria d'explicar que Espanya no va ser

admesa a l'ONU i es van retirar els ambaixadors (1946) pel caràcter no democràtic del règim franquista. En el context de la Guerra Freda, entre els EUA i la URSS, la situació va canviar substancialment, donat que els EUA consideraven l'Espanya de Franco un aliat pel caràcter anticomunista del règim franquista, així es va signar el pacte de Madrid (1953) pel qual Espanya cedia bases militars als EUA i aquests aportaven ajut econòmic i militar, i, finalment l'any 1955 Espanya va ser admesa a l'ONU.

Exercici 2 Distribució dels escons dels districtes de Catalunya al Congrés dels Diputats (1901-1923)

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 6, 7, 9, 10, 27 i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.2., 2.4. i 2.5. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 1.4., 2.1., 3.1., 4.1., 4.2. i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 4 (*El catalanisme polític: precedents, aparició i evolució*) i a l'apartat segon del punt 3 (*Restauració: evolució política, social, econòmica i demogràfica*) del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

4) 1 punt

L'alumnat ha de descriure la taula, és a dir, ha d'esmentar que s'hi representa el resultat de les eleccions al Congrés de Diputats d'Espanya a Catalunya en diverses convocatòries electorals, de 1901 a 1923, i ha de distingir les forces polítiques representades, tot i destacar la progressiva davallada dels partits dinàstics i la irrupció d'altres forces polítiques, particularment dels catalanistes conservadors i dels republicans. També ha de situar la taula en el seu context històric, la crisi de la Restauració canovista, caracteritzada per l'esmicolament dels dos grans partits dinàstics.

5) 1,5 punts

L'alumnat haurà d'identificar els trets ideològics fonamentals i esmentar algun dirigent polític dels partits dinàstics (Maura, Canalejas, Romanones, Dato), la Lliga Regionalista (Enric Prat de la Riba, Francesc Cambó), el Tradicionalisme (Vázquez de Mella, no imprescindible) i el republicanisme (Salmerón, Sunyol, Carner i, sobretot, Lerroux). L'alumnat també ha de relacionar la caiguda dels partits dinàstics en les eleccions de 1907 amb l'aclaparadora victòria de la coalició Solidaritat Catalana. El corrector valorarà molt positivament el fet que l'alumnat esmenti correctament les causes que van propiciar la formació d'aquesta coalició.

6) 2,5 punts

L'alumnat ha d'exposar, de forma ordenada els principals esdeveniments polítics i socials que afecten el catalanisme del primer terç del segle XX. L'exposició ha de deixar clar que el catalanisme, de la mà de la nova Lliga Regionalista (1901), assolí convertir-se en un veritable moviment de masses arran de la mobilització general que acompanyà la Solidaritat Catalana i que suposà l'enfonsament dels partits dinàstics a Catalunya i la fi del caciquisme si més no en els grans nuclis urbans. A més, l'exposició ha de recordar els fets de la Setmana Tràgica i el trencament gairebé immediat de l'aparent unitat del catalanisme que, ja de manera definitiva, quedarà a partir d'aquest moment dividit entre el conservador (que té com a pal de paller la Lliga Regionalista) i el d'esquerres (CNR, UFNR...). L'alumnat ha d'esmentar l'existència de la Mancomunitat des de 1914 i de la seva obra de govern basada en la potenciació de la llengua catalana, la política cultural i educativa, la creació d'infraestructures. Així com l'assemblea de parlamentaris de 1917 amb la posterior entrada de la Lliga al govern i els inicis de la radicalització catalanista, amb la creació de partits com Acció Catalana o Estat Català que impulsarien la creació d'ERC l'any 1931.

OPCIÓ B

Exercici 1. Discurs d'Arias Navarro el 1974. Diari de Sessions de les Corts espanyoles, 12 de febrer de 1974.

Per a totes les preguntes:

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aporti, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 11, 17, 19, 20 i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 4.3 i amb els de continguts procedimentals 1.1, 1.4, 2.1, 2.2 3.1, 4.1, 4.2, 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 (El franquisme. 1939-1975) del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la següent manera:

1)1 punt

L'alumnat haurà de senyalar quines són les idees principals que es desprenen del text que pretenia introduir moderades reformes – “el espíritu del 12 de febrero” –, i situar-lo en el context històric de la crisi del règim franquista. Es valorarà que l'alumnat expliqui que era la Ley Orgánica del Estado i altres lleis citades en el text.

2)1'5 punts

L'alumnat haurà d'explicar que la crisi del règim s'accelerà després de l'assassinat de l'anterior president del govern, Carrero Blanco, el 20 de desembre de 1973, a mans d'ETA; cal que expliqui qui era Arias Navarro, quin càrrec polític tenia en aquells moments i que defensava. Cal que comentï els trets més importants de la presidència d'Arias Navarro, com les promeses d'atorgar una moderada reforma política, i l'enfrontament entre els partidaris d'una reforma moderada i els que volien mantenir la continuïtat del règim franquista. Es valorarà que es faci referència a la creació de la Unión Militar Democrática, la publicació de la Llei Antiterrorista de l'agost del 1975, els problemes amb les colònies i la repressió que encara exercia el règim que es va concretar en l'afusellament de Puig Antich.

3)2,5 punts

L'alumnat haurà de fer referència als grups ideològics que imperaven dins del règim franquista destacant la seva heterogeneïtat, que anava des de monàrquics a carlistes, sense oblidar els falangistes. També hauria d'explicar l'evolució d'aquests grups, sobretot dels monàrquics. Haurà de comentar l'ascens dels “tecnòcrates”, que representaven la generació de postguerra i que eren professionals qualificats procedents majoritàriament de l'Opus Dei. Es valorarà que es concreti l'explicació amb els noms d'alguns dels polítics més destacats del franquisme, com López Rodó, López Bravo, López de Letona, Alberto Ullastres o Manuel Fraga, i també que citi les lluites internes pel poder que es van posar en manifest en escàndols com el de Matesa. També haurà de parlar de la progressiva consolidació de l'oposició al règim per part de grups i persones que inicialment havien col·laborat amb aquest, com els monàrquics i els demòcrata-cristians.

Exercici 2. Taules estadístiques: la societat espanyola segons el cens de 1860 i Taxes de natalitat i mortalitat a Espanya.

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 8, i 31 que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 2.1, 2.3 i amb els de continguts procedimentals 1.1, 1.4, 2.1, 3.1, 4.1, 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 2 (La revolució industrial i les seves conseqüències. El moviment obrer (1834-1875) del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la següent manera:

1)1 punt

L'alumnat ha de descriure la informació que proporcionen les taules estadístiques. Es valorarà que resumeixi la distribució de les ocupacions i oficis al segle XIX i expliqui els alts percentatges que encara hi havia tant en la taxa de natalitat com en la de mortalitat. També haurà de situar les taules en el seu context històric, observant que les dates van des de 1857 a 1870 (Alternança de governs entre el partit Moderat i la Unió Liberal (1856-1868) i els dos primers anys del Sexenni Revolucionari).

2)1,5 punts

L'alumnat haurà d'explicar el desenvolupament de la demografia a Espanya i Catalunya explicant els canvis en les taxes de natalitat i mortalitat, esmentant les principals epidèmies que hi va haver en el XIX, per exemple el còlera i la febre groga, i incidint en els alts nivells de mortalitat infantil. També haurà d'explicar la distribució de la població senyalant els desequilibris territorials que la industrialització va comportar en el fenomen migratori i l'augment de la població urbana sobretot de ciutats com Madrid, Barcelona, Sevilla o València. Es valorarà que l'alumnat parli també de la distribució de la població activa per sectors econòmics.

3)2,5 punts

L'alumnat haurà d'esmentar les transformacions que els grups socials van patir a Espanya i a la Catalunya en el segle XIX, fins al 1875, amb la desaparició de l'antiga organització estamental pròpia de l'Antic Règim. També hauran d'explicar el paper de la noblesa i el clergat en el XIX i l'ascens de la burgesia. L'alumnat haurà de destacar les diferències socials i econòmiques que caracteritzaven a la heterogènia burgesia del segle XIX. Quant a les classes populars haurà de comentar l'aparició i l'ascens del proletariat industrial a Catalunya. Pel que fa a la pagesia també haurà de destacar la manca d'homogeneïtat d'aquest col·lectiu, i distingir entre propietaris, masovers, parcers i jornalers.